

Durmuş Hocaođlu

Burjuvazi Burjuvazi'ye Karşı

Aksiyon., Yıl: 4, Sayı: 182., 30.05.1998-05.06.1998 (Cumartesi-Cuma)., s.23

Durmuş Hocaođlu, *Aksiyon*, Analiz Sıra No: 019; 1998 Sıra No: 11

Atıf:

- Hocaođlu, Durmuş., "Burjuvazi Burjuvazi'ye Karşı"., *Aksiyon.*, Yıl: 4, Sayı: 182., 30.05.1998-05.06.1998 (Cumartesi-Cuma)., s.23

“Türkiye’de şayet bir ‘sınıflar çatışması’ aranacaksa, bu çatışmanın asıl yoğunlaştığı alanın ‘farklı sınıflar arasında’ olmaktan ziyade ‘aynı sınıf içerisinde’ olduğuna dikkat edilmelidir.../...Devlet Burjuvazisi, kötü bir rol üstlenmekte ve rakip burjuvaziyi “Devlet Gücü”ne ezdirmeye çalışmaktadır.”

Tarih, bize, Marx’ın diyalektik ve tarihsel maddeci felsefesine zıt, Marx’ı çileden çıkaracak kadar karmaşık olaylar ve olgular sunmuştur ve sunmaktadır. Söz konusu bu olaylar ve olgulardan çok önemli birisi de günümüzde Türkiye’imizde yaşanmaktadır.

Zîra, Türkiye’de yaşanmakta olan sosyal hâdiselerin veçhelerinden birisinin de “anti-marksist” karakterde bir “burjuvaziler arası mücâdele” olmak olduğu ileri sürülebilir. Evet, Türkiye’de ‘bir tür burjuvazi’ ile ‘başka bir tür burjuvazi’ arasında bâzan gizli bâzan açık bir mücâdele yaşanmaktadır.

★★★

Türkiye’de Burjuvazi’nin garip bazı nitelikleri vardır: Öncelikle, mâzisi çok yenidir, Cumhuriyet ile yaşıt kabul edilebilir. Ayrıca, Türk Burjuvazisi esas itibâriyle bir “devlet burjuvazisi” niteliğindedir.

1924 İzmir İktisat Kongresi’nde alınan ve bütün tarihimize derinden te’sir eden kararları şu şekilde özetleyebiliriz: Ülkenin iktisadî kalkınması bir burjuva sınıfı ile mümkündür; fakat böyle bir sınıf mevcut değildir. O halde, yapılacak olan iki şey vardır: **a:** Devlet eliyle bir burjuva sınıfı yaratmak, **b:** Bu sınıf kendi ayaklarının üstünde duruncaya kadar ülke kalkınmasını Devlet gücü ve imkânları ile yürütmek.

Tamamiyle hâlisâne niyetlerin ürünü olduğu kabul edilebilecek olan bu kararların bütünüyle orijinal ve bize mahsus olmadığını da belirtmek lâzımdır. Bu kararları alan zihniyet, Avrupa’da 18. yüzyılda ortaya çıkan ve büyük etkiler yaratan Kameralizm’in bir uzantısıdır. İlk önce Avusturya’da ortaya çıkan Kameralizm, Kıt’a Avrupası’nın iktisadî

kalkınmasında çok büyük bir rol üstlenmiş, te'sirleri Osmanlı ve Cumhuriyet Türkiyesine kadar uzanmıştır. Ancak, Türkiye'de yol açtığı gelişmeler Avrupa'dakinden hayli farklı olmuştur.

Kameralizm Avrupa'da zaman içerisinde ciddi anlamda bir burjuva sınıfı yaratmış, tarihî görevini tamamlayarak çekilmiştir. Türkiye'deki gelişmeler ise şöyle olmuştur:

1: Devlet eliyle kurulan iktisâdî teşekküller — yâni şu meşhur KİT'ler — başlangıçta kalkınmamız için nisbî faydalar sağlamış ise de zamanla ağır ve hantal birer bürokrasi mekanizmasına, siyâsî partiler için birer 'aralık', Türkiye'nin kaynaklarını yutan birer habîs 'ur', birer 'kara delik' hâline dönüşmüştür.

2: Devlet eliyle kurulmaya çalışılan burjuvazi hakikî mânâda "burjuvazi" olamamış, sürekli Devlet desteğine, gümrük duvarlarının korumasına muhtaç, ithal ikaamesi ile çalışan, Devlet kaynakları ile beslenen, kendi ayakları üzerinde duramayan hastalıklı bir "devlet burjuvası" hâlini almıştır.

3: Bu burjuvazi, yatırım yaptıkça ithal ihtiyacını büyütülmüştür.

4: Türkiye'yi bir "sanâyi ülkesi" hâline getirmeye muvaffak olamamıştır.

5: İşbu "devlet burjuvası"nın sâneyi tesislerinin büyükçe bir kısmı bu sebeple bir nevi "ÖZEL KİT" hâlini kazanmıştır.

6: Yine bu "devlet burjuvası", Batı'nın kültürel değerlerinin de hiçbir seçme ve süzme işlemine tâbi tutulmaksızın Türkiye'ye aktarılmasında ve kültürel yabancılaşmada önemli bir rol üstlenmektedir ki bu sebeple onun bir nevi "komprodor burjuvazi" olarak nitelendirilmesi de mümkündür.

7: Bir 'devlet burjuvası' olması ve her şeyi ile Devlet'e bağlı ve bağımlı oluşu, ancak Devlet kaynaklarını yuttukça ayakta durabilmesi, O'nu Devlet — yâni, Devlet gücünü elinde tutanlar — karşısında özgürleştirememiş ve "devletçi" olmak zorunda bırakmıştır (Burada kullanmış olduğumuz "devletçi" ibâresinin, "devleti sevmek" anlamında değil, "devletin kaynak ve imkânlarını sevmek" anlamında olduğunu da belirtmeliyim. Hâlbuki Demokrasi, Devlet karşısında özgürlük yaratılmasını zorunlu kılmaktadır.

8: Bunun bir sonucu olarak, Devlet Burjuvası, ülkemizde "özgürlük ve demokrasi bilinci"nin gelişmesine çok önemli katkılarda bulunamamıştır; hattâ bazı bakımlardan bu bilincin gelişmesine engel olduğunu dahi söylemek kaabildir.

İşte şimdi, "devletin kaynak ve imkânlarına bağlı, korumasına muhtaç olmak" anlamında "devletçi" olan bu Devlet Burjuvası, 'karşısında' ciddi bir 'rakip' bulduğu için son derecede tedirgin ve hırçındır. Burada şu iki ibâreye bilhassa dikkat edilmesini gerekli görmekteyim: 'Karşısında' ve 'rakip'.

Bunlarla söylemek istediğim şey şudur: Türkiye'de 'çok garip' bir toplumsal gelişme vuku' bulmaktadır; zîra, aynı ülke içerisinde 'iki ayrı burjuva sınıfı' ortaya çıkmaktadır. Bu yeni burjuvazi, herşeyi ile Devlet'e bağlı, Devletin beslediği *mûnis devlet kedisi* rolündeki Devlet burjuvası yanında, kendi ayakları üstünde durabilen, Devlet kasasına borçlanmayan, kendi imkânları ile gelişen, devlet kredisi pek — hattâ çok kereler hiç — almayan, almadığı için de devlet malını batırmayan, devlet kasasını hortumlamayan, Devlet ile bağı normal ve mâkul bir düzeyde olan ve bu sebeple de Devlet — yâni 'Devlet' denen kutlu müessesenin güç ve imkanlarını elinde tutanlar — karşısında özgür ve dolayısıyla da "özgürlük ve demokrasi bilinci"ni geliştirme potansiyeline sâhip bir burjuvazi, bir anlamda "Millî Burjuvazi" olmaya aday, henüz gelişme çağında olan bir burjuvazidir.

İşte, Türkiye'yi bütün dünyada çok özel bir konuma getiren ve hemen-hemen bütün toplumsal değişme teorilerini allak bullak eden budur: Türkiye'de şâyet bir 'sınıflar

çatışması' aranacaksa, bu çatışmanın asıl yoğunlaştığı alanın 'farklı sınıflar arasında' olmaktan ziyâde 'aynı sınıf içerisinde' olduğuna dikkat edilmelidir ki bu tesbit dahi, Tarih'in bir 'sınıflar çatışması süreci' olduğu tezinin bir tek kanıt ile yıkılmasına yeterli olacaktır. Zira, aynı sosyal sınıf içerisindeki bu çatışma, Marxizm'in öngördüğü türden bir sınıf çatışmasından radikal olarak farklıdır.

★★★

Devlet Burjuvazisi, kötü bir rol üstlenmekte ve rakip burjuvaziyi "Devlet Gücü"ne ezdirmeye çalışmaktadır. Bu noktada, bâzı kıt görüşlü, dar ufuklu, vizyonsuz "radikal sağ" siyâsetçi ve entellektüel (?) taîfesinin ve bunun yanında, Türkiye'ye umut veren bu 'yeni' burjuvazinin bâzı 'meslek temsilcileri'nin de bu oluşuma "İslâmî Semaye" gibi ilme muhalif ve ideolojik bir misyon yüklemek ve onu siyâsîleştirerek rejim-karşıtı bir konuma sürüklemek sûretiyle bilerek ya da bilmeyerek Devlet Burjuvazisi'nin amaçlarına bu yolda hizmet etmekte olduğunu belirtmeden geçmek hatâ olur.

❧